

МАТЕРІАЛИ КОНФЕРЕНЦІЇ

Черній В.В., ректор Національної академії
внутрішніх справ, доктор юридичних наук,
професор

ПІДГОТОВКА КАДРІВ ДЛЯ ПОТРЕБ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ ЯК СКЛАДОВА УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ЗАПОБІГАННЯ ЗЛОЧИНАМ

Конституційне визнання людини, її життя і здоров'я, честі та гідності, недоторканності й безпеки найвищою соціальною цінністю, а утвердження і забезпечення прав та свобод людини - головним обов'язком держави вимагає від останньої забезпечення належного функціонування відповідної системи органів (суб'єктів) правоохоронного спрямування [1].

До них належить і Національна поліція України, що посідає важливе місце серед органів державної влади і служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки й порядку [2, ст. 1].

Стан криміногенної ситуації в країні упродовж останніх років характеризується певним збільшенням кількості зареєстрованих тяжких та особливо тяжких кримінальних правопорушень, що відмічається як у великих містах (у мегаполісах зареєстровано майже 50 % усіх злочинів), так і загалом по країні. На динаміку корисливої та насильницької злочинності в окремих регіонах впливає тривале збройне протистояння на Сході України.

За всієї складності викликів і загроз на початку тисячоліття правоохоронним органам України вдалося стабілізувати ситуацію щодо боротьби зі злочинністю та розпочати реформування своїх структур. Водночас у державі донині не сформовано ефективної системи запобігання злочинам, недосконалими залишаються її законодавчі засади, а засоби, що застосовуються, не завжди є достатньо результативними. Зазначене певним чином пов'язано з послабленням оперативних позицій у розшуковій діяльності, виявленні й розкритті кримінальних правопорушень та

встановленні осіб, які їх учинили. Це вимагає створення наукового підґрунтя, удосконалення форм і методів профілактичної (превентивної) діяльності.

Г. В. Форос у цьому контексті зауважив, що запобігання злочинам - це найбільш реальний внесок правоохоронних органів у сприяння політичній реформі та економічним і соціальним перетворенням [3, с. 180].

Посилення протидії злочинності залежить, насамперед, від кадрового забезпечення, зокрема підготовки кваліфікованих працівників основних поліцейських спеціалізацій (слідча, оперативно-розшукова, превентивна), здатних застосовувати специфічні засоби і методи виявлення, припинення та профілактики попередження кримінальних правопорушень.

Зважаючи на штатну чисельність посад основних поліцейських служб і стан їх комплектування, значне збільшення навантаження на слідчих, оперативних працівників, інспекторів-криміналістів, дільничних інспекторів тощо, потреба у фахівцях за такими напрямками має тенденцію до постійного зростання. Наявний кадровий некомплект об'єктивно збільшуватиметься за результатами атестування поліцейських, що триває.

У реагуванні на криміногенну ситуацію важлива роль належить оперативній службі, підрозділи якої за нових умов потребують зміцнення й оновлення, що є надзвичайно актуальним як для Міністерства внутрішніх справ загалом, так і Національної поліції зокрема. Підготовку відповідних кадрів за окремими планами і в режимі обмеженого доступу вже понад двадцять років здійснює саме Національна академія внутрішніх справ - єдиний вищий навчальний заклад Міністерства внутрішніх справ з такою спеціалізацією, який, до того ж, забезпечує наукове й методичне супроводження системи підготовки, підвищення кваліфікації та перепідготовки (спеціалізації) фахівців зазначеної категорії, а також нормотворчої та практичної діяльності.

Відповідно до Положення про Міністерство внутрішніх справ України (пп. 56 п. 4), на базі навчальних закладів, що належать до сфери управління Міністерства внутрішніх справ, здійснюються підготовка та професійне навчання кадрів для потреб відомства й Національної поліції України [4].

Відомчу освіту офіційно визнано і законодавчо закріплено як невід'ємну складову загальнодержавної освітньої системи. За досить незначний проміжок часу в умовах незалежності України відомча освіта довела свою спроможність здійснювати підготовку фахівців необхідної кваліфікації з урахуванням інтересів конкретних служб і потреб практики, що відповідає кваліфікаційним вимогам до конкретних категорій персоналу (за посадами, спеціалізаціями, рівнями освіти).

Цивільні навчальні заклади об'єктивно не здатні забезпечувати підготовку спеціалізованих кадрів поліції, оскільки їх освітні програми не враховують особливості та специфіку поліцейської служби й не передбачають вивчення цілої низки необхідних для майбутнього правоохоронця дисциплін (курсів, факультативів), зокрема напрямів адміністративної поліцейської діяльності, забезпечення публічного порядку, тактико- спеціального та оперативно-розшукового, проведення спеціальних операцій зі складовими ведення бою тощо.

Курсанти з числа цивільної молоді з моменту зарахування до відомчих вишів: приймають присягу; перебуваючи на казарменому положенні (упродовж перших курсів - без винятку), знаходяться під керуванням і контролем командирів, що дає змогу прищеплювати їм готовність до несення служби, сприяє патріотичному вихованню, формує колективізм, взаємні підтримку та відповідальність поліцейських; разом з профілюючими та спеціальними дисциплінами протягом усього терміну навчання розвивають морально-психологічні й вольові якості, навички спеціальної фізичної та бойової підготовки, адаптуються до умов служби; постійно закріплюють і поглиблюють набуті теоретичні знання шляхом проходження різних видів позанавчальних і навчальних практик та стажувань у практичних (переважно за місцем майбутньої служби) підрозділах і під час залучення до заходів із забезпечення охорони публічного порядку.

Підготовка кадрів поліції у вищих навчальних закладах МВС зі специфічними умовами навчання має також інші безперечні переваги: по-перше, вдається досягти взаємодії із замовниками (практичними підрозділами поліції), відбувається надання ними фахової, з урахуванням інтересів практики, консультативної та експертної допомоги, видання наочних посібників та матеріалів для всіх видів занять, тренінгів і навчань, участь

висококваліфікованих фахівців як викладачів, тренерів та інструкторів; по-друге, зберігається можливість потенційного впливу на резерв поповнення і за потреби завчасного маневрування ним відповідно до ситуації; по-третє, постійний і перемінний склад таких закладів є резервом МВС та Національної поліції, який може бути залучено до охорони правопорядку під час будь-яких масових заходів та в екстремальних ситуаціях, а також для відпрацювання територій, проведення масштабних операцій, у їх числі оперативно-профілактичних та рятувального характеру.

Стосовно зазначених та інших принципових позицій, Національна академія внутрішніх справ готова спільно з МВС та Національною поліцією України взяти участь у розробленні проєктів відповідних правових актів, організаційних рішень і програм, зокрема нової редакції Концепції розвитку відомчої освіти, а також необхідних на цьому етапі організаційно- управлінських документів, а саме: Типового положення про вищий навчальний заклад МВС і Примірної структури такого вишу, положень про організацію освітнього процесу та наукової роботи, поєднання навчання з практикою захисту прав людини й протидії злочинності, розподіл функцій та обов'язків між МВС, Національною поліцією і Національною гвардією України в процесі визначення державного замовлення на підготовку фахівців, відбір кандидатів на навчання, взаємодію під час їх підготовки, розподілу та призначення на посади, супроводження по службі тощо.

Список використаних джерел

1. Конституція України // Відомості Верховної Ради України. - 1996. - № 30. - Ст. 141.
2. Про Національну поліцію : Закон України від 2 лип. 2015 р. № 580-УШ : Офіц. текст. - Київ : Алерта, 2015. - 74 с.
3. Форос Г. В. Суб'єкти діяльності щодо попередження злочинів та протидії злочинності / Г. В. Форос // Правова держава. - 2012. - № 4. - С. 179-184.
4. Про затвердження Положення про Міністерство внутрішніх справ України : Постанова Кабінету Міністрів України від 28 жовт. 2015 р. № 878 // Офіційний вісник України. - 2015. - № 89. - Ст. 43.